

Björnekulla kyrka

Lunds stift

Fasad mot nordväst.

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2016-11-21

jais
arkitekter

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

—

Björnekulla kyrka

Björnekulla-Västra Broby församling, Åsbo kontrakt, Lunds stift
Björnekulla socken, Åstorp 113:43, Åstorp kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Björnekulla kyrka ligger i utkanten av Åstorp samhälle. Kommunen består av flack jordbruksmark genomkorsad av vägar. I sydost övergår landskapet i Söderåsens branta sluttningar med skog.

Området har varit bebott sen förhistorisk tid. Här finns fornlämningar i form av gravar och fossil åkermark. Det första skriftliga belägget för orten är från 1200-talet då det skrevs Biarnacolle.

På en karta från 1726 låg kyrkan centralt vid en vägkorsning omgiven av ett tjugotal kringbyggda, glest spridda gårdar. Flera av gårdarna tillhörde godset Wrams Gunnarstorp. Byn var omgiven av betesmark och jordbruksmark. I Åstorp har funnits tingshus, gästgivargård, avrättningsplats och skjutsstation.

1809 påbörjades enskiftet då flera gårdar flyttades ut från byn och bönderna fick sin mark samlad intill gården och ny mark uppodlades. Befolkningen dubblerades efter enskiftet under ett halvt sekel.

Järnvägen mellan Helsingborg och Hässleholm öppnade 1875 och station byggdes i Åstorp, som blev en viktig järnvägsknut. Samhället utvecklades från bondby till järnvägssamhälle med industrier och handel.

Bland de industrier som utvecklades var bland annat ett snickeri som senare blev en stor dörrfabrik och en Makadamfabrik i ett stenbrott i sydöstra Åstorp, som byggdes upp kring sekelskiftet 1800/1900-talet. Folkhögskola, hotell, missionshus, Folkets hus, tegelbruk och en ny kyrka uppfördes i Åstorp.

Dagens Åstorp har runt 15 000 invånare. Miljön präglas av det samhälle som växte upp vid järnvägens tillkomst och byn har succesivt byggts ut under olika tidperioder. Kyrkan är högt belägen i samhällets utkant med vidsträckt utsikt över slätten. Kyrkan är ett markant landmärke med sin höga placering och sitt höga torn. Runt kyrkan är det främst villabebyggelse från 1970-talet. Väster om kyrkoanläggningen ligger den gamla prästgården med tillhörande trädgård. Prästgården är numera om- och tillbyggd och fungerar som församlingshem och pastorsexpedition. En ny prästgård byggdes vid sidan om men även den är nu församlingslokal. En äldre prästgård som är riven har

funnits norr om kyrkan där Kyrkbackens villaområde nu ligger.

Kyrkobyggnaden

Björnekulla nuvarande kyrka invigdes 1889 och ersatte en medeltida kyrka som daterats till tidigast 1200-talet. Endast delar av ett äldre förmodat torn sparades. Den romanska kyrkan byggdes troligen till på 1400-talet med ett vapenhus och 1788 med en korsarm men räckte ändå inte till. Den stora befolkningsökningen krävde en större kyrka. Skånes befolkning fördubblades under första hälften av 1800-talet. Men även ändrad liturgi och en önskan om kyrkan som symbol för skönhet och ordning var anledningar. Redan i mitten av 1800-talet diskuterades en nybyggnad. Byggmästare Hallberg gjorde ett förslag 1878 på en ny stor kyrka men församlingen beslutade av ekonomiska skäl att bygga en mindre kyrka än Hallbergs förslag.

Ritningarna till den nya kyrkan utarbetades av Gustaf Pettersson 1885. Han var född på Gotland, arkitekt utbildad i Stockholm och Wien och tjänstgjorde från 1882 vid Överintendentsämbetet. Förutom Björnekulla kyrka gestaltade han flera nybyggda kyrkor bl.a. i Duved, Boxholm, på Ven och i närbelägna Västra Sönnarslöv. Dessutom ett stort antal om och tillbyggnader av kyrkor. Kyrkan uppfördes 1887-1889 som en korskyrka i nygotisk stil.

Kyrkan har kalkats om och reparerats ett flertal gånger.

1929 sattes innerfönster med blyspröjsar in.

1937 ersattes den öppna torntrappan av en inbyggd spiraltrappa som göts av betong och trappans väggar byggdes av tegel. Arbetsbeskrivningen gjordes av stadsarkitekt A F Wetterqvist.

Under 1950-talet får taken och ytterportarna ny kopparbeklädnad.

1971-73 gjordes en genomgripande invändig ombyggnad efter handlingar av Bent Jörgen Jörgensen Arkitektkontor. Den innebar bland annat nytt tegelgolv, brädgolvet under bänkarna ersattes också av tegelgolv. Utökning av koret, nytt altare, ny altarring, ny orgel och orgelfasad. Toalett tillkom i vapenhuset. Glasmålningar i korfönstren av konstnär Erik Olson (1901-86), Halmstadgruppen, sattes in. Olson konverterade till katolicismen och var ofta anlita för kyrkliga glasmålningar. Den befintliga glasmålningen av Maria flyttades till norra korfönstret. Takbjälklaget isolerades. En ny sakristia byggdes till i sydöst som ersatte en mindre sakristia på samma plats. Nya moderna ljuskronor och armatur infördes i hela kyrkan. Nya trappor byggdes till läktarna i korsarmarna. Bänkar togs bort i korsarmarna och framför koret.

En arkeologisk undersökning gjordes där det framkom delar av den medeltida kyrkans grundmurar. Den gamla kyrkan låg en aning snett i förhållande till den nya. Tegelfynd daterade den gamla kyrkan till tidigast 1200-talet.

1991 togs de tre främsta bänkraderna bort och ett öppet utrymme skapades i

korsmitten.

1996 gjordes utvändig renovering. 2009 gjordes återigen utvändig renovering med målning av fönster, målning med silikatfärg på tornet och kalkcementfärg på övriga ytor. Ljudluckorna i tornet i tre väderstreck förnyades.

2013 förnyades värmeanläggningen.

Exteriör

Kyrkobyggnaden består av ett långhus med korsarmar åt norr och söder, ett fullbrett kor med rak avslutning i öster och ett 53 m högt torn med spira i väster. Därtill finns en tillbyggd sakristia från 1970-talet i sydöst. Kyrkan är symmetriskt uppbyggd med lika fasader mot norr och söder, förutom sakristian.

Kyrkan är troligtvis grundlagd på en kallmur av natursten. Frilagda grundstenar är delvis synliga vid koret. Runt byggnaden finns en gråmålad sockel med skråkant och list mot dagemurarna. Den senare tillbyggda sakristian har sockel av granitplattor i liv med fasaden. Murarna är uppförda av tegel som är spritputsat och vitmålat. Sakristian är slätputsad. Kyrkans listverk, fönsteromfattningar, kapital och pelarbaser är gjutna av betong och inte putsade utan endast avfärgade. Vid renoveringen 2009 framkom att ett parti av tornets norra och västra mur var murade av delvis tuktad sandsten och granit, alltså fanns medeltida murverk upp till ca fem meters höjd och därovan tegel. I den antikvariska rapporten från 2009 framkommer också teorin att de gjutna cementornamenten antagligen varit omålade, och det har därmed varit en kontrast mellan grå ornament och vita murar.

Fasad mot nordöst.

Norra korsarmen.

Entréport i tornet.

Öppningar för fönster och portar är spetsbågiga i nygotisk stil.

Kyrkan har fyra ingångar. Huvudentré i tornets västra fasad och en entré i vardera korsarmen. Dessutom en enkel ingång i den tillbyggda sakristian. Granittrappor leder till dörrarna och vid huvudingången även en ramp klädd med betongsten.

Portalerna är rikt artikulerade och omges av valvbågar med så kallad mångpassform.

Västportalen sitter i ett utskjutande gavelparti med brant tak. Över portalen sitter ett

rundfönster med mångpass. Portalen öppnar sig i fyra språng, utformade som pilastrar med dekorerade kapitälband. Dörrarna är klädda med koppar från 1955. De har kvar sina ursprungliga kraftiga gångjärn i form av bockhorn.

Fönstren är grupperade med två eller tre lansettfönster och ett runt fönster i spetsbågiga slätputsade nischer i flera språng. Fönstren av gjutjärn har diagonalt spröjsverk och råglas. Innerfönstren är blyinfattade med färgat glas. Dessutom finns enklare enstaka fönster i torn och korsarmar.

Tornet har i alla väderstreck spetsbågiga dubbla ljudöppningar delade av en korintisk kolonn. Öppningarna täcks av träluckor klädda med panel.

Runt hela kyrkan finns en horisontell list i olika nivåer klädd med koppar. Denna list sammanfaller med fönstrens solbänkar av koppar. Likaså finns en kopparklädd list som sammanfaller med ljudluckornas solbänkar.

De ovanligt höga och branta sadeltaken är belagda med kopparplåt i skivtäckning. Långhus och korsarmar har samma höjd på taknocken. Den tillbyggda sakristian har en låg diagonalställdnock. Murarna avslutas mot taket av en profilerad gesimslist. Takfallen på långhus och korsarmar avslutas i hörnen med en mycket liten förhöjd murad gavel med cirkelformad avslutning upptill. Tornets murar avslutas med gavelmotiv i alla väderstreck. Tornet kröns av en kopparklädd åttasidig spira med en tupp i toppen. Koret och korsarmar kröns av kors inom en cirkel. Plåtar och takavvattningen är delvis av koppar, men nedre delen av stuprören är utbytta mot brun plåt.

Interiör

Vindfånget och vapenhuset i tornets bottenvåning har golv av gult tegel lagt på flatan i fiskbensmönster med en mellanliggande kvadratisk brun tegelplatta. Samma golv återfinns i hela kyrkan. Golvet lades vid ombyggnaden 1973. Taket i vapenhuset är läktarens bjälklag, på undersidan klätt med pärlspontpanel. Väggarna är dels putsade och målade, dels av laserad träpanel. I vapenhuset finns toalett och uppgång till tornet. Rummet är möblerat med bord för broschyrer, klädhängare och psalmboksförvaring.

Dörrarna till kyrkorummet och mellan vindfång och vapenhus är ekådrade pardörrar med gotiskt formspråk med kolonnetter, trepassbågar och spetsbågar. Kyrkorummet består av ett långhus med ett upphöjt kor och två korsarmar. Läktare finns dels i båda korsarmarna och över vapenhuset.

Kyrkorummet är ljust med många fönster. Väggarna är putsade och vitmålade. Det gula och bruna tegelgolvet ligger även under bänkkvarteren. Innanfönstren är blyspröjsade och förstärkta med horisontella stormjärn. I ytterkanterna har fönstren färgat glas i gult och grönt. Takhöjden är mycket hög, takvinkeln brant och

takstolarna är öppna och synliga. Takstolarna vilar på gjutna kapitalhuvuden på väggen. Mellan takstolarna är taket klätt med brun pärlspontpanel. Mellan vägg och tak finns ett listverk målat i blått och brunt. Moderna ljuskronor, formgivna av Hans Agne Jakobsson hänger i hela kyrkan. Öppna bänkar står på ömse sidor om mittgången. Predikstolen står på södra sidan. Borttagna bänkar har gett ett öppet utrymme i korsmitten, där står två ljusbärare, dopfont och flygel.

Koret är förhöjt tre steg med en tegeltrappa. Altaret är ytterligare förhöjt ett steg. I koret står altare, ambo, dopträd, sektioner av altarringen och trappan upp till predikstolen. De tre höga smala korfönstren i öster med glasmålningar i stark kolorit av Erik Olson från Halmstadgruppen är framträdande i rummet. Ett medeltida triumfkrucifix hänger framför glasmålningarna. I norr finns ett korfönster med en äldre glasmålning av Maria.

Korsarmarna är symmetriska med rikt dekorerade läktare som vilar på fyra pelare med bladkapitel. Den täta läktarbarriären av ekådrat trä är indelad med kolonner. Inom varje sektion finns kolonnetter som skapar ett arkadmotiv med spetsbågar och trepass. På norra korsarmens läktare står orgeln, södra läktaren är förråd. Golvet på läktarna är täckt med linoleummatta. Taken i korsarmarna är liksom i långhuset uppbyggda med synliga takstolar. Läktarna har ljus från tre spetsbågiga fönster och ett rosettfönster. I båda korsarmarna finns ekådrade dubbeldörrar med gotiska motiv till vindfång som leder ut. Inga bänkar står i korsarmarna. De är istället möblerade med altare, barnmöbelgrupp, bord med stolar och förrådsskåp. Trätrapporna från 1973 till läktarna har steg klädda med linoleum. Ett vertikalt öppet träraster klär in trappan.

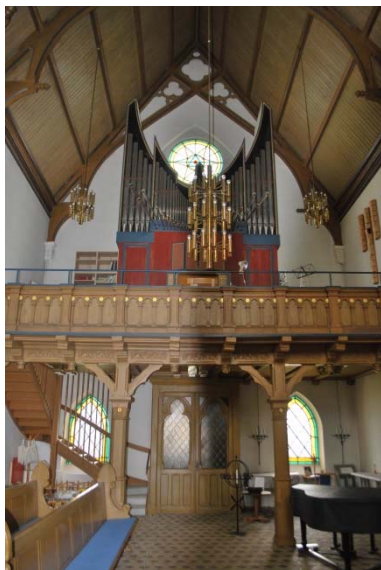
Den tillbyggda sakristian från 1973 nås från södra korsarmen. Dörren till sakristian, klädd med koppar och kraftiga dekorativa gångjärn, är den tidigare ytterdörren till den rivna sakristian. Sakristian har tak och väggar av klarlackad furupanel, golv av enbart gult tegel. I sakristian står inbyggda förvaringsskåp av furu längs väggarna. Ett fönster med isolerglas med vertikal indelning från golv till tak vetter mot öster.

I väster i tornet finns den tidigare orgelläktaren med en tegelmurad och vitputsad tät barriär som är dekorerad med rundbländen med fyrpass.

Tornet nås från vapenhuset med en inmurad spiraltrappa täckt med terrazzo. Från ett och ett halvt plan nås läktaren som används som förråd, golvet är täckt av linoleum. Murade trappan leder till plan två och en trätrappa till plan tre i tornet med putsade tegelväggar och brädgolv. På plan två står den gamla klockringningsmekaniken och dessutom pipor och delar från en äldre orgel. På plan tre står klockbocken med två klockor. Därifrån leder en steg till tornspiran.

Vy från långhuset mot koret.

Norra korsarmen.

Långhuset mot väster.

Koret från läktaren.

Inredning och inventarier

Huvudaltaret från 1973 är ritat av Bent Jörgen Jörgensens arkitektkontor. Det är murat av oputsat gulbrunt, trådkuret tegel. Den kraftiga altarskivan är två decimeter tjock av svart kalksten.

Sidoaltaret i norra korsarmen från 2004 är av grålaserat trä med benställning av brädor.

Altarkors av silver från 1970 tillverkat av Sven Albrechtson, Lund.

Altarringen från 1973 är ritad av B J Jörgensens arkitektkontor. Altarringen är uppdelad i flyttbara raka sektioner uppbyggda av laserade furubrädor och ett tygklätt knäfall.

Dopfunten av sandsten är tillverkad under 1200-talets andra hälft. Cuppan är rund och foten fyrkantig. Foten är dekorerad med växtliknande relief och rundbågar. Nedtill har foten platta, skråkant, rundstav och kantstav. Dopfunten har stora likheter med Grevie dopfont.

Predikstolen, av ekådrat trä, är ursprunglig från kyrkans byggnadsår 1889 efter Gustaf Petterssons ritningar och gjord i nygotisk stil. Den åttasidiga korgen vilar på en rund pelare från vilken konsoler går ut mot korgens hörn. Hörnen är markerade med kolonnetter. Korgens sidor är dekorerade med gavelmotiv med inskrivna trepassbågar. Gavlarnas överkant pryds av utskurna bladmotiv. I nederkant finns en utskuren list med växtmotiv. Trappan har en tät barriär indelad med kolonnetter och spetsbågiga fyllningar. Predikstolens ljudtak togs bort 1973.

Bänkinredningen i ljust ekådrat trä är ursprunglig från kyrkans byggnadsår 1889 men är ombyggd 1973 för att göras bekvämare. Bänkarna, i nygotisk stil, har rikt utsirade gavlar med en spetsbågig avslutning med en åttauddig stjärna i relief som är förgylld. Bänkarna är försedda med psalmbokshylla, krokare och lösa dynor. Baksidan av ryggstöden är klädda med målad glasfiberväv.

Orgeln, byggd 1973 av Anders Persson, Viken, har 21 stämmor. Orgeln renoverades 1993 av P G Andersens orgelbyggeri i Köpenhamn. Orgelfasaden är samtida med orgelverket. De fem pipfälten har i övre delen en kraftig bågform med högre sidopartier. Orgeln är målad röd och blå med förgyllda accenter. Orgeln står på läktaren i norra korsarmen. I kyrkan finns dessutom en cembalo från 1960-tal och en flygel.

Storklockan är gjuten 1888 av J A Beckman&Co, Stockholm. *Lillklockan* är omgjuten 1851 av C A Norling, Jönköping. Båda klockorna har inskriptioner.

Övrigt

Triumfkrucifix av ek från 1200-talets mitt. Krucifixet är mestadels trärent men färgspår finns. Ursprunglig hjässa och kungakrona är ersatt med senmedeltida hjässa och törnekrona.

Kormatta, ritad av Barbro Nilsson, vävd hos Märta Måås Fjätterström.

Två mässhakar från 1700-talet.

Kyrkogården

Den äldsta kyrkogården närmast kyrkan tillkom förmodligen när den äldre kyrkan uppfördes på 1200-talet. Den äldst bevarade kartan, där Björnekulla kyrkogård är avtecknad, är en karta från 1726. Kyrkogården har en svagt rombisk form och sträcker sig bara nära kyrkan. Kyrkogården har därefter utökats ett flertal gånger. 1851 utökades åt väster och norr. Året efter den nya kyrkans uppförande, 1890, utökades kyrkogården åt öster på mark som varit prästgårdens trädgård och klockarebostället. På 1910-talet skedde ytterligare utvidgning åt öster.

1939 utökades åt söder efter förslag av Manne Carleman.

1977 utvidgades åt sydost med minneslund. Gångarna hårdgjordes intill kyrkan.

2009 invigdes en askgravlund i öster. 2015 sattes stolpbelysning upp på kyrkogården.

Beskrivning

Kyrkan ligger i kyrkogårdens nordvästra hörn. Den äldsta delen närmast kyrkan är omgärdad av en kallmurad stenmur i söder, väster och norr. Mot väster fortsätter stenvuren, kantad av kastanjer, även över utvidgade delen och i norr fortsätter muren som stödmur tillsammans med en trädkrans av lind. De nyare delarna avgränsas i öster av nätstaket och friväxande buskage och i söder av en avenbokshäck och en rad lindar. Huvudingången i nordvästra hörnet markeras med dubbla putsade grindpelare och smidesgrindar. Mot norr sluttar marken kraftigt neråt. De tre kvarteren närmast kyrkan har gravstenar i oregelbundet mönster. Övriga delar har gravplatser i kvarter i rutnätsmönster. Gångarna är av singel förutom gångarna närmast kyrkan som är hårdgjorda med betongplattor med frilagd sjösten.

Norra sidan närmast kyrkan är nästan helt gräsbesädd och saknar gångar. Stenarna står mycket glest och är mestadels placerade i gräs. Enstaka gravar har stenram eller buxbom. En sten är naturromantiskt utformad som en trädstam från 1910-talet. På södra sidan står stenarna tätt, omgärdade av buxbom eller stenramar, flera är högresta stenar. Här finns stenar med drakslinga och stenar som avbrutna kolonner. På kyrkogården är huvuddelen av titlarna lantbrukare men det finns även många hantverksyrken och yrken med anknytning till järnvägen, vilket avspeglar framväxten av Åstorps stationssamhälle. På kyrkogården växer bland annat hamlade lindar, några björkar, en stor ask men framförallt vintergrön vegetation i form av tujor.

I delarna från 1930-talet är buxbomsomgärdade singelgravar placerade i raka rader med låga horisontella gravstenar längs klippta rygghäckar av tuja. I senare tillkomna urnkvarter är gravstenarna placerade i gräs i rader utan buxbomsinramning och utan gångar.

Minneslundan har markbeläggning av smågatsten, ett vattenspel, ljusbärare och

granitskulptur. Askgravlunden längst i öster består av stenpelare med namnbrickor, ljusbärare och upphöjda planteringar inramade av cortenstål.

Gamla kyrkogården.

Gravplatser längs rygghäckar.

Byggnader på kyrkogården

Ett förråd är byggt i slutningen strax öster om kyrkan. Väggarna är av oputsad gråsten.

Ett bårhus är byggt 1914 av byggmästare A Palmquist. Väggarna är av vitmålat tegel, sadeltaket klätt med plåt, gavlarna är trappstegsgavlar, porten är klädd med koppar. Bårhuset ligger öster om kyrkan.

Kulturhistorisk karaktärisering för Björnekulla kyrkoanläggning

Åstorps samhälle byggdes framförallt upp från 1870-talet när järnvägen kom och samhället utvecklades med industrier och handel. Även under 1970-talet nybyggdes mycket i samhället.

Den nuvarande kyrkan är byggd på samma plats som sin romanska föregångare. Björnekulla kyrka är ett iögonfallande landmärke i landskapet med sitt höga torn, belägen på Söderåsens sluttning och med utsikt över slätten. Kyrkan kontrasterar till den lågskaliga bebyggelsen omkring. Gårdarna från tiden före enskiftet har successivt ersatts med villaområden.

Kyrkogården är delvis omgärdad av stenmurar och trädkrans som är betydelsefulla för karaktären. Den gamla kyrkogården har ett oregelbundet mönster av gravstenar som står tätt på södersidan med ett varierat gravstensmaterial med flera högresta stenar i olika material. De nyare delarna har en för mellankrigstiden typisk utformning med buxbomsinramade singelgravplatser längs klippta rygghäckar av tuja i strikt mönster och med låga horisontella gravstenar. Kyrkogårdens strukturer är välbevarade.

Björnekulla kyrka är invigd 1889 och ritad av arkitekt Gustaf Pettersson på Överintendentsämbetet. Han har ritat en mängd kyrkor i hela landet, oftast nygotiska, men alla olika.

Kyrkan är byggd i nygotisk stil med tydlig höjdsträvan. Planformen är en korskyrka med långhus, två korsarmar, torn med hög spira i väster och rakt, fullbrett kor i öster. Murarna är av tegel med ornament som är gjutna av cement. Kyrkan är vitputsad med ovanligt hög takresning med sadeltak klätt med koppar. Fönstren är spetsbågiga. Portalerna är rikt dekorerade. Dörrarna är smyckade med kraftfulla bockhornsgångjärn som är typiska för nygotiken. Kyrkan är byggd under nygotikens höjdpunkt mellan 1880-1910 men saknar många av de typiska nygotiska kännetecknen som oputsade murar, strävpelare och nygotiska valv. Men den har andra drag som är typiskt gotiska med mångpass, prydnadsgavlar och horisontella listverk. Kyrkan visar på den nya tid som kom med järnvägen och industrialiseringen då gråsten byttes mot tegel och ornament kunde gjutas prefabricerade i cement. Exteriören är välbevarad och i stort oförändrad, förutom ny sakristia och takbeläggning. Vissa dekorativa gjutna ornament är dock anfrätta.

I närbelägna Västra Sönnarslövs kyrka som Gustaf Pettersson också ritat har tornspiran med gavelrösten och fönstren likartad utformning med Björnekulla.

De synliga, dekorativa takstolarna med öppet upp tillnock är mycket ovanliga i skånska kyrkor och ger en speciell höjdsträvan. Det relativt smala, ljusa långhuset och branta takhöjden inger en mäktig känsla. Interiören karaktäriseras av ekådrad inredning, vita väggar, stora fönster, det branta bruna taket och glasmålningar i koret. Inredningen med nygotiskt formspråk med detaljerad och omsorgsfull utformning finns på läktarbarriärer, predikstol, bänkar och taket. De dekorativa takstolarna vilar på gjutna kapital. Kyrkorummets arkitektur och indelning är oförändrad sedan byggnadsåret och korsarmarna är inte som i många kyrkor avdelade med underbyggda läktare. Kyrkorummet innehåller främst två tidsskikt, ursprunglig inredning från 1889 och en ombyggnad från 1973.

Korets inredning förnyades helt 1973. Korfönstren av Erik Olson, Halmstadgruppen, är kraftfulla i starka färger och ger mycket karaktär åt rummet. Den mycket tjocka altarskivan ger ett betydelsefullt intryck och på altaret står ett smäckt högt altarkors i silver. Kyrkorummet är glesare möblerat med betydligt färre bänkar än ursprungligt men har gett plats för ny aktivitet och liturgi i korsmitten och korsarmarna. Kyrkorummets riktning mot koret är fortfarande stark med de gamla bänkarna i långhuset.

Från 1973 är tegelgolvet som dock ska efterlikna ett äldre tegelgolv. Det är positivt att det inte ligger mattor i gångarna. Korets matta av Barbro Nilsson är vacker. Från 1200-talet är dopfont och triumfkrucifix som också är en länk till den gamla kyrkan.

Krucifixets kungakrona är dock bytt till en törnerona. Krucifixet hänger framför glasmålningarna vilket skapar viss konkurrens mellan dem.

Rekommendationer

- Kyrkans omgärdning av murar och trädkrans är betydelsefull och bör värnas och gärna kompletteras. För den gamla kyrkogården bör stenarna stå kvar på sina platser.
- Kyrkans exteriör är välbevarad och bör värnas.
- Kyrkans sammanhållna ekådtrade inredning, de detaljerade läktarbarriärerna och speciellt det dekorativa ovanliga taket från byggnadsåret bör värnas, liksom de formgjutna ornamenten.
- Korets moderna formgivning med Erik Olsons glasmålade fönster bör värnas.
- Korsarmarna bör inte bli förråd och uppsamlingsplatser. Två läktare kan däremot användas för förvaring.
- Vid nästa invändiga renovering bör glasfiberväven på baksidan av bänkryggarna tas bort.

Skydd m.m.

Kyrkan och kyrkogården skyddas som kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. kulturmiljölagen. Kyrkan och kyrkotomten ligger inom registrerad fornlämning Björnekulla 31:2. Fornlämningen utgör Björnekulla gamla bytomt före skiftesreformen och skyddas enligt 2 kap. kulturmiljölagen.

Källor och litteratur

Kyrkorivningar och kyrkobyggen i Skåne 1812- 1912, Siegrun Fernlund, akademisk avhandling vid Konstvetenskapliga institutionen vid Lunds Universitet, 1982

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg, Riksantikvarieämbetet, 2015
opublicerad 2012

Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008

Den medeltida träskulpturen i Skåne. En bilddokumentation. Lena Liepe, 1995

Underhållsplan för Björnekulla kyrka 2006-10-01, ItArk Arkitektkontor, Helsingborg

Kyrkan vid åsen, Björnekulla kyrka 1889-1989, Sven-Åke Rosenberg

Spåren till Åstorp, Erik Andersson, 1988

http://www.regionmuseet.se/rapporter_pdf/2011/2011-048.pdf

http://www.regionmuseet.se/rapporter_pdf/2009/R2009_061.pdf

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/oversiktliga-kommunbeskrivningar/Pages/Astorp.aspx>

<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>, Riksantikvarieämbetet Fornsök,

Övriga uppgifter

Denna rapport, en kulturhistorisk karaktäristik och bedömning av Björnekulla kyrka, Åsbo kontrakt, har upprättats av:

Kristina Simonsson, Arkitekt SAR/MSA (rapportförfattare, inventering och foto)

Karl Johan Kember (granskning),

Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden

JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2016-04-19

Färdigställd rapport: 2016-11-21

Björnekulla kyrka - byggnadsbeskrivning

Stomme:	Murverk – Tegel Murverk – Natursten (endast i nedre del av tornet)
Fasadmaterial:	Puts-sprit Puts-slät
Fasadkulör:	Vit
Takform:	Sadeltak – Med dubbla fall Spira
Taktäckningsmaterial:	Plåt-koppar-skivtäckning
Byggnadsdel:	Torn-väster Långhus Korsarm-norr Korsarm-söder Kor-fullbrett-öster Sakristia-söder